

elu

Ka kodukoolis õppijad võivad Oxfordi jõuda!

Isad-emad, kes lapsi kooli pole pannud, vaid ise õpetavad, räägivad Ekspressile, miks see neile paremini sobib.

Madis Jürgen

madis.jyrgen@ekspress.ee

“Õpetamine on inimese kasvatamine. See pole sport!”

“Eestis on see just nimelt sport. Mille kuradi järgi peab panema õpilasi järjekorda, koole järjekorda!”

“Eesti haridussüsteemis on kõik standardiseeritud!”

“Seadus ütleb, et andekatele õpilastele tuleb luua eriprogramm, aga tegelikkuses seda ei ole!”

Nii räägivad inimesed, kes ei pane oma lapsi riigikooli, vaid õpetavad ise. Eestis on praegu alla saja lapse, keda isad-emad kodus õpetavad. Koduõppijate suvepäevadel räägiti arvust 74.

Levinuim põhjus: tavakooliga ei olda rahul; koolis õpetatakse tarbetuid asju; ja vajalikud asjad jäetakse õpetamata.

Et tavakool väsitab, ei arenda välja eredaid andeid. Et tavakooli lõpetanud on sarnased nagu vabrikukaup.

“Meile ei meeldi, et 7aastaselt antakse laps pidulikult kooli ja pärast 12. klassi võetakse tagasi ja ta on justkui valmis produkt.”

“Me pole ise kunagi nii palju õppinud kui lapsi õpetades!”

Ema: Liis Priks, õpetaja Lasila koolis.

Isa: Paul Priks, ettevõtja. Mõlemad on Rakvere Vanalinna kooli asutajaliikmed.

Lapsed: Peeter, Eerik, Ossi, Kusti.

“Meil oli väga lihtne. Ma kujutasin ette, kuidas Peeter läheb kooli, on poole valgest ajast ära, tuleb koju ja hakkab õppima. Aga miks ei võiks õppida siis, kui väljas on valge!”

Ettevõtja Paul Priks õpetab koos abikaasa Liisiga kodus kaht poega, Peetrit ja Eerikut. Ossi ja Kusti ootavad järgi.

Õpetus käib waldorfi järgi, toimub nn epohhi-õpe, ühe õppeainega tegeldakse 3-4 nädalat. On olnud loomaõpetus, praegu on taimeõpetus, ja ees seisab kivimõpetus.

Waldorfõppes õpikuid ei ole, õpetaja peab materjali ise põhjalikult läbi seedima ja lapsele nii edasi andma, et see on väikesele inimesele arusaadav.

Paul: “Kui öelda, et mingi asi kaalub kolm tonni, jääb see lapsele ebamääraseks. Aga kui öelda, et see asi on sama raske nagu autobuss, tekib lapsel selgem ettekujutus.”

Paul tunnistab, et ta pole terves elus nii palju ajalugu õppinud kui poiste jaoks ennast ajaloo kurssi viies. Ta tegi endale klaariks ajaloo Vana-Indiast Kreekani. Ees ootab Rooma. “Vaev oli suur, aga huvitav oli ka!”

Kodusõppimise selge pluss Prikside meelest on see, et poisid ei väsita end koolimõllus ära. Õpivad tükid selgeks ja energiat jääb ülegi. Öhtul elavad nad seda välja rahvatantsus, muusikakoolis, kunstikoolis ja trompetitunnis.

“Koduõpe kindlasti kõikidele ei sobi!”

Ema: Maila Chan, kodune.

Isa: Ka Bo Chan. Sündinud Honkongis 1975, elanud Ameerikas Portlandis, õppinud laulmist. Tuli Eestisse Veljo Tormise kutsel aastal 1997. Laulab RAMis. Kontratenor.

Lapsed: Karl-Erik, Marta, Paul-Kevin, Bert-Parker, Koit-Markus.

Isa: “Meil on rollid nii jaotunud, et Maila on õpetaja ja mina olen abi-õpetaja. Ja vahel olen ma ka direktor.”

Ema: “Sest vahetevahel tuleb perioode, kus nad jonnivad ja ei taha õppida.”

Isa: “Ja siis olen mina direktor ja õpetaja saadab õpilase direktori juurde ja siis ma räägin tõsiselt!”

Chani pere koguneb koolitundi kell 11 hommikul.

“Laulame ühe laulu ja alustame!”

Vanema poja Karl-Erikuga oli selline asi, et viiendas klassis oli ta katkise käeluuga kaua kodus, ja lõpuks jäigi koju.

Marta koolis polnud kõige parem atmosfäär, kiputi kiusama. Tema jäi samuti koju.

Nüüd õpivad kõik kolm kooliealist last kodus ja viiulitunnis käivad tuttavate juures.

Maile kiidab waldorfkooli programmi – saab pühenduda sellele, mis huvitab.

“Paul-Kevin, mis sind huvitab?”

“Jalgpall!” tõstab poiss rusikad taeva poole.

le. Paul-Kevin, tulevane Eesti ründetäht, käib Mart Poomi jalgpallikoolis. Lugemine talle meeldib ka, aga kirjutamine mitte eriti.

Siin on waldorfsüsteemil oma nõksud.

Kirjandi juures ei tasu nõuda veatut teksti, vaid sisu. Etteütlus peab olema kirjutatud vigadeta. Kui laps korraga kõigele tähelepanu peab pöörama, tulebki vastuseis.

Ema: “Koduõpet ei soovita Chani pere kõikidele. Tutvusringkonnas on meil selliseid inimesi, kellele koduõpe kindlasti ei sobi!”

VERLINID: Aksel (istub), Oskar (pea allpidi) ja ema Riinu.

“Ma olen staažikaim kodus õpetav ema Eestis”

Ema: Riinu Verlin, joogaõpetaja.

Isa: Rene Verlin, talupidajast metsamees.

Lapsed: Mihkel, Karl, Siim, Rihard, Robert, Aksel, Oskar, Ruudi.

Kümnete kilomeetrite viisi auklikke metsavaheteid Pärnumaal Surju kandis. Pool tundi sõitu, ei ühtegi inimest. Kui Nukitsamehe tunne peale hakkab tulema, vilksab kuuskede vahelt maakivist sein. Oleme Vingerja talus, kus elab Riinu Verlin ja tema kaheksast poisist viis.

“Ei! Kodu kaugus pole mingi põhjus! Siit käib mööda koolibuss.”

Karluga oli selline lugu, et tavakooli teises klassis läksid tal seisud halvaks, ei saanud hakkama. Õpetajad olid närvis, ema oli närvis. Asi lahenes nii, et kolmandasse klassi poiss enam kooli ei läinud, hakkas õppima kodus.

“Kool sobib mõnele, kodu kõigile!” ütleb Riinu. Ja sama sarmikalt ka jätkab. “Individuaalõpe on alati kõrgem tase kui karjaõpe! Miks peavad kõik tegema põlvetoostejooksu ja sääretostejooksu ja laulma ühtesid ja samu laule! Ei pea!”

Riinu käis Tartus waldorfseminaril, ostis raamatuid ja õpikuid, enne-sõjaaegseid teiste hulgas. Ja sai aru, et õpetamine ja õppimine võib olla midagi väga-väga toredat.

Mõnd poissi on Riinu ise õpetanud viis aastat, mõnd seitse. Põhikooli viimased klassid käisid nad Surju põhikoolis. Ja lõpetasid probleemideta.

“Ärkame üles, toimetan loomad. Siis kutsun Aksli tuppä, et vaatame raamatuid ka! Aksel on teise klassi poiss. Laulame ühe laulu ja hakkame peale. Paar tundi õpime, siis on kõigil kohud jube tühjad, siis teeme süüa.”

Varsti on kell märkamatult kaks, sõidetakse Pärnusse ja poisid lähivad muusikakooli.

Ühel poisil on gümnaasium juba läbi, üks käib Sütevakas, üks Pärnu Hansagümnaasiumis. Nemad vaatavad juba kõrgkooli poole. Kaks poissi õpivad Surju põhikoolis kaheksandas klassis.

Aksel on ainsana koduõppel, ja kaks nooremat ootavad, millal seitsmeseks saavad.

CHANID: Isa Ka Bo, Bert-Parker, ema Maila, väike Koit-Markus (süles), Karl-Erik, Paul-Kevin ja Marta.

"Koduõpe oli laste päästmise projekt!"

Isa: Paul Mänd, skulptor ja kunstikooli õpetaja.

Ema: Siivi Mänd, inglise filoloog, tõlgib katoliiklikke tekste, kodune.

Lapsed: Karl Robert, Loviisa, Johanna, Paula Teresa, Joosep Tiitus, Saara Katariina, Anna Eliisabet, Roosi Maarja.

Heledapäine tüdruk venitab Lahemaal Tammispea külas suurt kollast kõrvitsat, mis kaalub ilmselt sama palju nagu tüdruk ise.

"See on meil kehalise kasvatuse õppevahend!" tutvustab Paul Mänd, skulptorist pereisa.

Männi peres on kaheksa last. Esimesed neli alustasid oma kooliteed kodulähedases algkoolis ja läksid edasi Loksa gümnaasiumi. Noorematest lastest õpivad kaks kodus, kaks on kooli jaoks veel liiga noored.

"Meil on see koduõpe rohkem laste päästmise-säästmise-suunamise projekt. Et keskenduda õppimises olulisele ja libiseda teatud asjadest kergemini üle."

Paul ja Siivi on katoliiklased ja nad lihtsalt ei saa nõus olla, et õpikus on pildirida, kuidas küürakal ahvil selg ikka rohkem ja rohkem sirgu hakkab minema. Ja ükskord saab ahvist inimene.

"Meie jaoks on maailm Jumala looming. See on see põhjus! Oleks mõni hea katoliiklik kool, paneks lapsed sinna!"

Aga muidu aktsepteerivad Paul ja Siivi tavalist kooli igati ja kontakt õpetajatega on hea.

"Me pakkusime esimesel koduõppe aastal ise välja, et meie lapsed käiksid tihedamini kui korra aastas ennast õpetajale näitamas - et midagi väga käest ära ei lähe. Praegu käivad nad koolis korra nädalas."

Pereisa Pauli jaoks on oluline, et tunnis valitseks kord. Et füüsika-ülesandeid lahendades ei kiljatakse keegi: oi, missugust seent ma eile metsas nägin! Ta arutab tõsimeeli (tegelikult naljaga pooleks), et ilmselt peaks Siivi riided ära vahetama, kui tundi läheb - oleks rohkem autoriteeti. Ja lastele tuleb kujundada koolivorm. Ja et tegelikult peaks jooksma koolikellaga ümber maja nagu "Kevade" filmis.

"Vanasti pidid lapsed õpetajaid kartma, nüüd on vastupidi, et õpetajad peavad kartma lapsi. Õpetaja on tavakoolis lihtsalt tögada!"

Koduõpe on Pauli ja Siivi arvates sobilik algastmes. Kuuenda klassi matemaatika on juba selline, et Pauli pea seda väga ei võta. "Mul oli kunagi puuk ka, võib-olla sellepärast."

MÄNNID: Karl Robert, Saara Katariina, Paula Teresa, Roosi Maarja (süles), Johanna, ema Siivi, Anna Eliisabet ja isa Paul.

FOTOD ANNICA HAAS

SOESOOD: Kätrin ja Karl kodukoolis koos ema Sigridiga.

"Tütrel tuli tavakoolis hirm peale!"

Ema: Sigrid Hade on projektikoordinaator.

Isa: Alvar Soesoo on TTÜ Geoloogia Instituudi direktor, filosoofiadoktor, professor.

Lapsed: Kätrin ja Karl.

Hommikul, kui Kätrin ja Karl on üles ärganud (see juhtub kuidas kunagi), joovad nad laua ümber teed ja arutavad, mida täna võiks peale hakata.

Kooliealiseks saades luges Kätrin vabalt, oskas kirjatähtedega kirjutada, arvutas saja piires, ja isa-ema arvasid, et koolis hakkab tal igav. Nüüd õpib Kätrin kolmandat aastat kodus, ja süveneb sellesse, mis huvi pakub. Kätrin näiteks teab, et kivist tigu, mille ta Türisalu panga alt leidis, pärineb ordoviitsiumi ajastust ja on 500 miljonit aastat vana.

"Mida te täna tegite?"

Ema: "Täna luges isa ette Andres Araku majandusartiklit ja selgitas... Kätrin, mis mõisteid ta teile selgitas?"

Kätrin: "Globaliseerumine..."

Ema: "...ja eksport ja import. Isa tegi neile tahvli ees selgeks. Ja siis me rääkisime rukkileivast, millal see meile tuli jne - sest me käisime Vabaõhumuuseumis leiuvapäeval."

"Kätrin, mis kirjandust sa loed?"

"Koduõppe mõte ju selles ongi, et saab valida õige tempo ja süveneda põhjalikumalt kord ühte ainesse, kord teise."

Alvar Soesoo

Ema: "Kätrin, kas sa tootsid oma lugemispäeviku. Või lippan ma ise..."

Kui Kätrin päeviku järele läheb, selgitab ema, et selle pere leksikas puudub käsikiv kõneviis ja tegusõna *peab*.

"Tavakooliõpetaja ei vastanud minu ootustele ja nõudmistele haridusest ja pedagoogikast," räägib isa.

Miks?

"Õpetajatel on liiga suur sõnaõigus. Nad näiteks tahavad, et kodusõppijad õpiks samas tempos klassiga, kelle hinge kirjas nad on. Aga koduõppe mõte ju selles ongi, et saab valida õige tempo ja süveneda põhjalikumalt kord ühte ainesse, kord teise."

Lõpuks räägib isa Alvar tuttavast professorist, kes lapsepõlves misjonäridest vanematega Indoneesiasse elama sattus. Nende kool kestis hommikul poole viiest seitsme-kaheksani, pärast kaheksat olid lapsed vabad ja suundusid džunglisse. Nüüd on ta tark professor Saksamaal.

Alvaril on ettepanek - Eesti koduõpet võiks koordineerida virtuaalne kool. See koosneks paarist-kolmest haridusministeeriumi metoodikust ja praktiseerivast õpetajast. Pedagoogid koguneks aeg-ajalt eri Eestimaa paigus, vestleks õpilastega, ja vaataks üle, mida need õppinud on. Siis kaoks stress, mida vanemad peavad tavakooliõpetajaga suheldes üle elama.

"Kätrin, mis sa tegema hakkad, kui suureks saad?"

"Tiigreid hakkam uurima!"

►► 30

PRIKSID: Eerik, Peeter, Kusti, Ossi koos ema Liisi ja isa Pauliga.